

Andrzej Paweł Bieś SJ
<http://orcid.org/0000-0002-2857-8125>
Uniwersytet Ignatianum w Krakowie
andrzej.bies@ignatianum.edu.pl
Dariusz Kuźmina
<http://orcid.org/0000-0002-7620-0952>
Uniwersytet Warszawski
d.kuzmina@uw.edu.pl
DOI: 10.35765/pk.2025.5104.03

Jezuickie Archiwum Cyfrowe www.jac.ignatianum.edu.pl

STRESZCZENIE

Jezuickie Archiwum Cyfrowe (JAC) to narzędzie badawcze, stworzone w ramach projektu realizowanego w konkursie „Nauka dla Społeczeństwa”. Jego celem jest zapewnienie łatwego i darmowego dostępu do zdigitalizowanych źródeł, materiałów pomocniczych oraz opracowań naukowych dotyczących znaczenia Towarzystwa Jezusowego w historii Polski. Narzędzie jest dostępne na stronach internetowych Uniwersytetu Ignatianum w Krakowie pod adresem: www.jac.ignatianum.edu.pl. JAC skupia się na udostępnianiu mało znanych rękopisów i druków pochodzących głównie z Archiwum Prowincji Polski Południowej Towarzystwa Jezusowego w Krakowie. Materiały te, obejmujące ponad 100 tysięcy skanów, zostały opatrzone profesjonalnymi opisami archiwalnymi, co wyróżnia JAC na tle wielu innych bibliotek cyfrowych. Całość zasobu JAC jest podzielona na cztery główne kolekcje: „Archiwum” (323 rękopisy i starodruki), „Bibliografie” (3 opracowania), „Inwentarze” (6 jednostek) oraz „Książki” (56 publikacji). Powstanie JAC jest odpowiedzią na współczesne trendy w humanistyce cyfrowej i założenia otwartej nauki. Doskonale spełnia funkcję warsztatu naukowego, który w jednym miejscu gromadzi archiwalia, literaturę przedmiotu i katalogi, stanowiąc fundament dla pogłębionych badań. Tym samym JAC znacząco przyczynia się do pogłębiania i upowszechniania wiedzy o roli jezuitów, szczególnie w Małopolsce.

SŁOWA KLUCZE: jezuici, Małopolska, archiwum cyfrowe, dokumentacja, dostępność, Uniwersytet Ignatianum w Krakowie

ABSTRACT

Jesuit Digital Archive www.jac.ignatianum.edu.pl

The Jesuit Digital Archive (JAC) is a research tool developed through a project that was part of the “Science for Society” competition. The JAC aims to

Sugerowane cytowanie: Sugerowane cytowanie: Bieś, A.P. i Kuźmina, D. (2025). Jezuickie Archiwum Cyfrowe. www.jac.ignatianum.edu.pl. © ⓘ *Perspektywy Kultury*, 4(51), ss. 11–20. DOI: 10.35765/pk.2025.5104.03

Nadesłano: 31.07.2025

Zaakceptowano: 29.11.2025

provide free and easy access to digitized sources, supporting materials, and scientific studies on the significance of the Society of Jesus in Polish history. The tool is available on the website of Ignatianum University in Krakow at www.jac.ignatianum.edu.pl. The JAC focuses on making little-known manuscripts and prints available, primarily from the Archives of the Southern Polish Province of the Society of Jesus in Krakow. These materials, comprising over 100,000 scans, are accompanied by professional archival descriptions, distinguishing JAC from many other digital libraries. The entire JAC content is divided into four collections: "Archive" (323 manuscripts and old prints), "Bibliographies" (three volumes), "Inventories" (six units), and "Books" (56 publications). JAC's creation responds to contemporary trends in digital humanities and the principles of open science. JAC fulfills the role of a scientific workshop by collecting archives, subject literature, and catalogs in one place, providing a foundation for in-depth research. Thus, JAC significantly contributes to deepening and disseminating knowledge about the Jesuits' role, especially in Małopolska.

KEYWORDS: Jesuits, Małopolska, digital archive, documentation, accessibility, Ignatianum University in Cracow

Wprowadzenie

Jezuickie Archiwum Cyfrowe (dalej JAC) powstało w wyniku realizacji projektu pt.: „Digitalizacja archiwaliów Towarzystwa Jezusowego w Polsce w 460 lat od przybycia do Rzeczypospolitej” w konkursie „Nauka dla Społeczeństwa” Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Grant był realizowany przez Wydział Pedagogiczny Uniwersytetu Ignatianum w Krakowie od 1 lipca 2022 roku do 30 czerwca 2024 roku. Celem projektu było stworzenie narzędzia badawczego służącego ludziom nauki i miłośnikom historii, które umożliwi zainteresowanym łatwy dostęp do źródeł i materiałów archiwalnych, materiałów pomocniczych, a także opracowań naukowych i popularnonaukowych świadczących o znaczeniu Towarzystwa Jezusowego w rozwoju religijnym, kulturalnym i gospodarczym Polski. Stąd też realizatorzy grantu zdecydowali się na digitalizację mało znanych w obiegu naukowym rękopisów i druków, które mogą się przyczynić do pogłębienia badań nad historią zakonu na ziemiach Rzeczypospolitej, oraz na umieszczenie skanów w przestrzeni cyfrowej pod nazwą JAC na platformie Omeka, o otwartym kodzie źródłowym, co umożliwi m.in. udostępnianie kolekcji cyfrowych, a także tworzenie bogatych w multimedia wystaw i prezentacji online. Narzędzie jest dostępne na stronach internetowych Uniwersytetu Ignatianum w Krakowie pod adresem: www.jac.ignatianum.edu.pl.

Zasób archiwum cyfrowego

Podstawowy zasób archiwalny udostępniony w JAC stanowią materiały znajdujące się w Archiwum Prowincji Polski Południowej Towarzystwa Jezusowego w Krakowie. W przeprowadzonym doborze materiału do digitalizacji zasadniczą rolę odgrywał katalog obejmujący informacje o rękopisach wytworzonych do roku 1820 i przechowywanych aktualnie w Archiwum Prowincji. Opracowany i wydany przez ks. profesora Ludwika Grzebień SJ w 2017 roku ukazał się w serii wydawniczej „Źródła do dziejów kultury. Inwentarze i Katalogi” (Grzebień, 2017).

Samo Archiwum Prowincji Polski Południowej Towarzystwa Jezusowego posiada bardzo długą tradycję. Jego początki sięgają utworzonego w pierwszej połowie XIX w. Archiwum Prowincji Galicyjskiej, do którego trafiła część materiałów z okresu białoruskiego, czyli sprzed wygnania jezuitów z granic imperium rosyjskiego, a także dokumentacja wytwarzana na bieżąco przez władze nowej prowincji. Stąd też archiwum zmieniało miejsce wraz z aktualną rezydencją prowincjałów od Tarnopola i Lwowa do Krakowa, a od 1909 r. nieprzerwanie znajduje się przy kościele św. Barbary pod adresem Mały Rynek 8. Dopiero w latach 70. XIX stulecia zaczęto w archiwum gromadzić materiały archiwalne sprzed kasaty Towarzystwa Jezusowego w 1773 r., rozproszone w różnych bibliotekach zakonnych i kolekcjach prywatnych. Pozyskiwano i przechowywano zarówno oryginały, jak i odpisy materiałów pomocnych do opracowania dziejów zakonu, m.in. manuskryptów ascetycznych, homiletycznych i szkolnych, a także dokumentacji majątkowej. Prace te były kontynuowane nieprzerwanie do wybuchu II wojny światowej.

Materiał udostępniony w Jezuickim Archiwum Cyfrowym opatrzony został profesjonalnymi opisami archiwalnymi pozwalającymi na fizyczne i treściowe zidentyfikowanie dokumentu. Warto podkreślić ten aspekt, albowiem zarówno w polskich, jak również europejskich bibliotekach cyfrowych opisy bibliograficzne są najczęściej pomijane, a kustosze zasobów cyfrowych nagminnie udostępniają wyłącznie zdigitalizowany materiał, bez kart katalogowych przygotowanych zgodnie z instrukcjami wydawniczymi.

W ramach realizacji projektu do JAC trafiło ponad 100 tysięcy skanów rękopisów i druków. Całość archiwum cyfrowego podzielona została na cztery zasadnicze działy tematyczne, nazywane kolekcjami: właściwe archiwalia oraz bibliografie, inwentarze i opracowania, stanowiące materiały wspierające badania.

W kolekcji „Bibliografie” zamieszczono fundamentalne dla badaczy historii jezuitów dwutomowe opracowanie z roku 2009 opublikowane w serii wydawniczej „Studia i Materiały do Dziejów Jezuitów Polskich” (Grzebień, 2009). Obejmuje ono najważniejsze publikacje od XIX w. do 2008 r. na temat sposobu funkcjonowania zakonu i jego zaangażowań, poszczególnych placówek

zakonnym, rejestruje również biogramy oraz opracowania biograficzne. Dopełnieniem wspomnianej wyżej publikacji jest wersja robocza tomu trzeciego w opracowaniu Andrzeja Pawła Biesia SJ zawierająca uzupełnienia do wcześniejszych tomów oraz nowe publikacje z lat 2009–2023. Kolekcja „Bibliografie” daje tym samym pełen obraz prac, jakie ukazały się w przestrzeni naukowej i odnoszą się do dziejów Towarzystwa Jezusowego.

Doceniając współczesne trendy związane z tzw. nauką otwartą, twórcy JAC uruchomili przestrzeń cyfrową, w której umieścili 56 publikacji książkowych omawiających różne aspekty dziejów zakonu: historię kolegiów, seminariów, biografie wybitnych jezuitów oraz monografie ich dzieł edukacyjno-ewangelizacyjnych. Zawarta w kolekcji „Książki” baza pomocniczych lektur dla badaczy udostępnionych w formacie pdf powstała dzięki wsparciu ze strony Wydawnictwa WAM, które było wydawcą prawie wszystkich publikacji umieszczonych w JAC. Książki te nigdy nie były w wolnym dostępie, a ze względu na przeprowadzoną digitalizację rękopisów, dającą możliwość weryfikacji naukowej i dalszych badań naukowych, zostały udostępnione społeczeństwu.

Bardzo dużym wsparciem dla prowadzenia międzynarodowych kwerend do badań nad dziejami zakonu jest dział trzeci z JAC. Kolekcja „Inwentarze” obejmuje pięć tomów wykazu dokumentów odnoszących się do działalności jezuitów na ziemiach Rzeczypospolitej, a przechowywanych w centralnym archiwum zakonu w Rzymie, wydanych w serii wydawniczej „Źródła do dziejów kultury. Inwentarze i Katalogi” (Bieś, Grzebień i Inglot, 2002, 2003; Bieś, Danieluk, Grzebień i Inglot, 2006; 2008a; 2008b). Spisy dokumentów zostały sporządzone w języku oryginału, głównie w języku łacińskim, niekiedy uzupełnione krótkim streszczeniem treści dokumentu w języku polskim. W miarę możliwości podano też opisy bibliograficzne wydawnictw, w których poszczególne dokumenty zostały już opublikowane. Uzupełnieniem kolekcji jest wspomniana już wyżej publikacja (Grzebień, 2017) stanowiąca podstawę do stworzenia JAC.

Niewątpliwie największą wartość dla badaczy dziejów Towarzystwa Jezusowego stanowić będzie część czwarta JAC. Kolekcja „Archiwum” zawiera łącznie 323 rękopisy i starodruki, które zostaną omówione w następnych rozdziałach artykułu.

Znaczenie udostępniania zasobów archiwalnych i bibliotecznych w przestrzeni cyfrowej

Pierwsze kolekcje cyfrowe na świecie zaczęto tworzyć od roku 1995. W Polsce, co warto odnotować, pierwsze ważne opracowania i wytyczne do tworzenia i użytkowania zasobów zdigitalizowanych pod względem chronologicznym były ujęte w podręczniku wydanym przez Bibliotekę Narodową (Paradowski, 2010). Celem budowania kolekcji cyfrowych jest ich zabezpieczenie papierowych

wydań przed zniszczeniem, dlatego początkowo podjęto się w Polsce i na świecie cyfryzacji najstarszych rękopisów i druków, aby ograniczyć bezpośredni dostęp do nich i zachować w dobrym stanie archiwalno-bibliotecznym.

Współcześnie tworzenie nowych kolekcji cyfrowych jest nastawione na bardzo konkretnego odbiorcę, podczas gdy powstające pierwotnie biblioteki cyfrowe udostępniały praktycznie wszystkie zasoby manuskryptów i starodruków przechowywanych w danej instytucji biblioteczej. Na przykład stworzona przez Bibliotekę Narodową „Polona” zawiera bardzo dużo cennych, zdigitalizowanych obiektów, ale największym problemem dla badaczy, a tym samym użytkowników, jest sprawne odnalezienie poszukiwanych materiałów. Badacze powinni mieć możliwość łatwego i darmowego dotarcia do zasobów, które stanowią dla nich wartość ze względu na prowadzoną kwerendę badawczą. Ponadto zasoby cyfrowe poza tradycyjną stroną w internecie powinny być dostępne także na urządzeniach przenośnych, np. telefonach, aby usprawnić i przyspieszyć poszukiwanie obiektów. Przejrzystość zgromadzonego zasobu cyfrowego także powinna ułatwiać wyszukiwanie.

Pod tym względem powstanie Jezuickiego Archiwum Cyfrowego jest bardzo dojrzałym projektem, ponieważ w jednym miejscu w wolnym dostępie (otwarta nauka) mamy archiwalia, pomocną literaturę przedmiotu i katalogi pozwalające badaczom historii Towarzystwa Jezusowego na dalsze poszukiwania. W tym sensie JAC jest specjalnym urządzeniem badawczym; można je także nazywać warsztatem naukowca, dla którego źródła, opracowania i katalogi stanowią fundament dla pogłębionych badań naukowych i prezentacji ich wyników.

Publikacje promujące działalność jezuitów małopolskich w JAC

Z punktu widzenia badań nad kulturowym dziedzictwem Małopolski wyjątkowe znaczenie ma udostępnienie w kolekcji „Książki” edycji tomu piątego kroniki domu jezuitów przy kościele św. Barbary obejmującego lata 1630–1639 (Wielewicki, 1999). Edycja na podstawie maszynopisu ks. Jana Poplatka SJ została przygotowana do druku oraz uzupełniona przypisami i indeksami przez ks. prof. L. Grzebień w roku 1999, czyli sto lat po opublikowaniu tomu czwartego dzieła przez Akademię Umiejętności. Umieszczenie tej publikacji w wolnym dostępie ma wielkie znaczenie dla poszerzenia bazy źródłowej w badaniach historycznych i kulturoznawczych, ponieważ autor kroniki zawarł w niej nie tylko opisy wydarzeń bezpośrednio związanych z zakonem, ale także obszernie odniesienia do innych zdarzeń politycznych i społecznych w Rzeczypospolitej XVII w. (por. Pawełczyk, 2006).

Inny przykład publikacji zamieszczonej w tej samej kolekcji to współczesna praca zbiorowa zatytułowana *Z powrotem w Krakowie*, gruntownie analizująca jezuicką obecność w stolicy Małopolski od drugiej połowy XIX w. do drugiej dekady XXI w. (Cieślak, Stankiewicz-Kopeć i Wenklar, 2022). Monografię otwiera artykuł ks. Jacka Urbana i Stanisława Cieślaka SJ omawiający przybycie jezuitów do Krakowa w 1867 r. Warto zwrócić uwagę na tekst Justyny Łukaszewskiej-Haberkowej omawiający duszpasterskie zaangażowanie jezuitów w stolicy Małopolski. W książce odnaleźć możemy także artykuł o aresztowaniu przez Niemców 25 jezuitów z kolegium krakowskiego 10 listopada 1939 r. autorstwa S. Cieślaka SJ. Ponadto w pracy zamieszczono rozdziały poświęcone współczesnej historii zakonu, m.in. o współczesnej działalności wyższego szkolnictwa jezuickiego w Krakowie, o rozwoju Uniwersytetu Ignatianum w Krakowie, o przekształcaniach w funkcjonowaniu jezuickich bibliotek. W publikacji są też informacje o miejscu pochówku członków zakonu na cmentarzu Rakowickim. Autorzy poszczególnych artykułów bardzo starannie omówili trwające półtora stulecia różne formy działalności duszpasterskiej, naukowej i kulturowego oddziaływania członków Towarzystwa Jezusowego na Kraków i społeczność małopolską.

Kolejna ważna praca prezentująca działalność Towarzystwa Jezusowego w Małopolsce, która trafiła do kolekcji, to napisane przez ks. Jan Preisnera SJ (1920–1980) dwutomowe dzieje jezuickiej wspólnoty w Nowym Sączu (Preisner, 2003). Jest to wyjątkowa monografia określana jako regionalna, oparta na gruntownej kwerendzie źródłowej i obejmująca okres od 1832 do 1975 r. Książka jest także niezwykle wartościowa poprzez bardzo dobrze skomponowany aparat krytyczny i starannie dobrane źródła pozwalające uchwycić działalność jezuitów sądeckich w kontekście dziejów tego regionu Małopolski, m.in. nowatorskich rozwiązań duszpasterskich czy znaczenia kultu maryjnego propagowanego poprzez cudowny obraz Matki Bożej Pocieszenia.

Źródła rękopiśmienne i drukowane w JAC

Najcenniejszym pozyskany i udostępniony w kolekcji „Archiwum” zasobem w JAC są niewątpliwie rękopisy, które w badaniach nad historią Towarzystwa Jezusowego w Polsce nigdy nie były dostatecznie wykorzystywane przez badaczy. Pierwszym, który na największą skalę korzystał z zasobów archiwalnych, był Stanisław Załęski SJ, wydając na przełomie XIX i XX w. wielotomowe dzieło *Jezuici w Polsce*. Należy jednak podkreślić, że chociaż z jednej strony starał się gromadzić dostępne materiały rękopiśmienne w Krakowie, to jego dzieło powstało przede wszystkim dzięki wypisom z archiwów zagranicznych. Natomiast na potrzebę dogłębnego zapoznania się z rękopisami zgromadzonymi w krakowskim Archiwum Prowincji zwracał uwagę Stanisław

Bednarski SJ (1935), historyk zakonu tworzący w okresie międzywojennym, ale ceniony również obecnie.

Wśród wielu manuskryptów udostępnionych w JAC, a odnoszących się bezpośrednio do historii miasta Krakowa, warto zwrócić uwagę na rękopis pt. „Historia kościoła św. Barbary w Krakowie, 1774–1903”, zawierający 422 karty, napisany w trzech językach: polskim, łacińskim i niemieckim. Dokument stanowi zbiór materiałów do dziejów kościoła św. Barbary, a przede wszystkim do działającej przy kościele jezuickiej Kongregacji Kupieckiej. Najważniejszy w tym zbiorze jest dokument „Translatio Congregationis Mercatorum cum suis Confraternitatibus ad Ecclesiam S. Barbarae, Cracoviae” z 1 grudnia 1774 r., który powołuje do życia sodalicję mariańską kupców krakowskich. Bardzo cennym materiałem jest również zestawienie wyposażenia kościoła św. Barbary pod względem sreber oraz innych przedmiotów potrzebnych do sprawowania Eucharystii i nabożeństw. Rękopis opisuje również ceremonie kościelne, w których na przestrzeni lat 1774–1903 członkowie kongregacji brali czynny udział.

Kolejnym rękopisem odnoszącym się bezpośrednio do historii Krakowa jest bardzo podobny dokument archiwalny „Księga rachunkowa i inwentarze Kongregacji NMP i Opatrzności Bożej Kupców przy kościele św. św. Piotra i Pawła w Krakowie, 1739–1773” zawierający 108 stron tekstu i przygotowany w języku polskim i łacińskim. Zawiera on bardzo szczegółowy opis rzeczy znajdujących się w posiadaniu Kongregacji, majątek rzeczowy, jak również zestawienia wydatków z działalności na rzecz kościoła i wspólnoty wiernych w Krakowie. Dla badaczy strojów liturgicznych z XVIII w. rękopis stanowi doskonale źródło informacji o wyposażeniu kościoła św. św. Piotra i Pawła w Krakowie. Autorzy bowiem bardzo szczegółowo opisywali np. ornaty, ich stan, kolory zdobienia, a także określali wartość. Spisano także np. wszystkie lichtarze, kielichy mszalne, jakie były w kościele, określając również ich wartość i materiał, z jakiego zostały wykonane.

Ponadto w zasobach JAC dokumentujących działalność jezuitów w Małopolsce są m.in. dyplomy nadające prawa lub potwierdzające różne przywileje Towarzystwa Jezusowego w Krakowie. Pierwszym jest dyplom papieża Grzegorza XIII z 1583 r., który zatwierdza oddanie jezuitom kościoła św. Barbary przez biskupa krakowskiego Piotra Myszkowskiego, dokonane za wstawiennictwem króla Stefana Batorego. Jest to rękopis pergaminowy bez pieczęci. Warty uwagi jest również dyplom Stefana Batorego, w którym władca uwalnia od podatków dom jezuitów przy kościele św. Barbary w Krakowie, wydany 20 lipca 1583 r. Jest to także rękopis pergaminowy bez pieczęci. Kolejnym ważnym dyplomem wydanym w XVI w. jest zatwierdzenie przez króla Zygmunta III Wazę donacji dwóch kamienic dla domu św. Barbary przekazanej przez Zofię Mnichowską w Krakowie. Dyplom wystawiono w Grodnie w wigilię uroczystości Bożego Narodzenia roku 1588.

Kolejnym ważnym źródłem archiwalnym są m.in. akta kolegium św. św. Piotra i Pawła oraz Domu Probacji św. Macieja w Krakowie z lat 1662–1776,

obejmujące 57 dokumentów dotyczących sprawy majątkowych, wyroków czynszowych, kontraktów pożyczkowych oraz spraw spadkowych. Dzięki zawartym w dokumentacji informacjom pozyskujemy szerszą wiedzę na temat ekonomicznych podstaw funkcjonowania i rozwoju jezuickich placówek w Małopolsce.

Interesującym przykładem udostępnionego rękopisu szkolnego jest współoprawny zbiór wykładów z teologii fundamentalnej prowadzonych w języku łacińskim dla kleryków jezuickich w kolegium krakowskim w latach 1765–1766. Autorem wykładów o łasce Bożej był Adama Hebda SJ (1717–1769), natomiast o sakramentach – Maciej Bartochowski SJ (1722–1789). Liczne podkreślenia i zapiski dokonane na marginesach manuskryptu ukazują potrzeby dydaktyczne i określają zakres wiedzy, jaka powinna być szczególnie utrwalana przez słuchaczy. Rękopis jest bardzo dobrym przykładem procedur dydaktycznych, jakie były wykorzystywane w procesie edukacji w XVIII w. w kolegiach Towarzystwa Jezusowego.

Odmienny charakter posiadają XVIII-wieczne druki katalogów rocznych z odręcznymi notatkami. Katalogi wydawane były w języku łacińskim i zawierały wykazy prac duszpasterskich, misyjnych oraz edukacyjnych prowadzonych w danym roku przez członków prowincji. Dzięki odręcznym notatkom i uzupełnieniom posiadamy pełniejszy wgląd w losy poszczególnych wspólnot, w zmiany personalne zachodzące w ciągu roku, a tym samym w ich działalność na rzecz społeczeństwa.

Podsumowanie

Znaczenie powstania Jezuickiego Archiwum Cyfrowego na bazie Archiwum Prowincji Polski Południowej Towarzystwa Jezusowego w Krakowie jest bardzo duże. Przyczyniło się bezpośrednio do upowszechniania wiedzy na temat roli i znaczenia zakonu w dziejach Rzeczypospolitej, a w szczególności Małopolski, gdzie jezuici rozwijali bardzo prężną działalność.

Dostęp do darmowych archiwaliów, bibliografii, a także książek jest odpowiedzią na aktualne tendencje pojawiające we współczesnej humanistyce cyfrowej, w której specjalistyczne zasoby powinny być zamieszczane w wyprofilowanych bibliotekach cyfrowych i repozytoriach.

BIBLIOGRAFIA

- Bednarski, S. (1935). Polonica w archiwach jezuickich. *Nauka Polska*, t. 20, 141–167.
- Bieś, A.P., Grzebień, L. i Inglot, M. (red.). (2002). *Polonica w Archiwum Rzymskim Towarzystwa Jezusowego*. T. 1: *Polonia*. Kraków: Wydawnictwo WAM, Wyższa Szkoła Filozoficzno-Pedagogiczna „Ignatianum”.
- Bieś, A.P., Grzebień, L. i Inglot, M. (red.). (2003). *Polonica w Archiwum Rzymskim Towarzystwa Jezusowego*. T. 2: *Litwania*. Kraków: Wydawnictwo WAM, Wyższa Szkoła Filozoficzno-Pedagogiczna „Ignatianum”.
- Bieś, A.P., Danieluk, R., Grzebień, L. i Inglot, M. (red.). (2006). *Polonica w Archiwum Rzymskim Towarzystwa Jezusowego*. T. 3: *Germania*. Kraków: Wydawnictwo WAM, Wyższa Szkoła Filozoficzno-Pedagogiczna „Ignatianum”.
- Bieś, A.P., Danieluk, R., Grzebień, L. i Inglot, M. (red.). (2008a). *Polonica w Archiwum Rzymskim Towarzystwa Jezusowego*. T. 4: *Varia*. Kraków: Wydawnictwo WAM, Wyższa Szkoła Filozoficzno-Pedagogiczna „Ignatianum”.
- Bieś, A.P., Danieluk, R., Grzebień, L. i Inglot, M. (red.). (2008b). *Polonica w Archiwum Rzymskim Towarzystwa Jezusowego*. T. 5: *Russia*. Kraków: Wydawnictwo WAM, Wyższa Szkoła Filozoficzno-Pedagogiczna „Ignatianum”.
- Cieślak, S., Stankiewicz-Kopeć, M. i Wenklar, M. (red.). (2022). *Z powrotem w Krakowie: 150 lat jezuitów przy ul. Kopernika (1868–2018)*. Kraków: Wydawnictwo Naukowe Akademii Ignatianum w Krakowie.
- Grzebień, L. (2009). *Podstawowa bibliografia do dziejów Towarzystwa Jezusowego w Polsce*. T. 1–2. Kraków: Wydawnictwo WAM, Wyższa Szkoła Filozoficzno-Pedagogiczna „Ignatianum”.
- Grzebień, L. (2017). *Inwentarz Archiwum Prowincji Polski Południowej Towarzystwa Jezusowego w Krakowie. Rękopisy do 1820 roku*. Kraków: Akademia Ignatianum.
- Paradowski, D. (red.). (2010). *Digitalizacja piśmiennictwa*. Warszawa: Biblioteka Narodowa.
- Pawelczyk, D. (2006). Jana Wielewickiego SJ „Historicum diarium Domus Professae Societatis Jesu” – diariusz, pamiętnik, kronika czy dzieło historyczne? *Z Badań nad Książką i Księgozbiorami Historycznymi*, nr 1, 23–30.
- Preisner, J. (2003). *Jezuici w Nowym Sączu przy kościele Świętego Ducha*. T. 1–2. Kraków: Wydawnictwo WAM, Wyższa Szkoła Filozoficzno-Pedagogiczna „Ignatianum”.
- Wielewicki, J. (1999). *Dziennik spraw domu zakonnego OO. Jezuitów u św. Barbary w Krakowie 1630–1639*. T. 5. Kraków: Wydawnictwo WAM, Wydział Filozoficzny Towarzystwa Jezusowego.

Andrzej Paweł Bieś – jezuita, dr hab., prof. UIK, kierownik Katedry Historii Oświaty i Wychowania UIK, redaktor naczelny kwartalnika „Studia Paedagogica Ignatiana”, historyk wychowania, badacz dziejów Towarzystwa Jezusowego, współpracownik Polskiego Słownika Biograficznego, autor licznych tekstów w publikacjach książkowych i wydawnictwach encyklopedycznych, a także w czasopismach naukowych.

Dariusz Kuźmina – prof. dr hab., dziekan Wydziału Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii Uniwersytetu Warszawskiego, badacz historii Kościoła i polskiego dziedzictwa narodowego wytworzonego poza granicami kraju. Twórca i kustosz Polonijnej Biblioteki Cyfrowej www.pbc.uw.edu.pl. Ostatnia opublikowana monografia *Ksiązę Kościoła i mąż stanu, prymas Stanisław Karnkowski* (2024).